

[*Textus ewangelii* (Luc. 21:25–33): [25] Et erunt signa in sole, et luna, et stellis, et in terris pressura gentium prae confusione sonitus maris, et fluctuum: [26] arescentibus hominibus prae timore, et exspectatione, quae supervenient universo orbi: nam virtutes caelorum movebuntur: [27] et tunc videbunt Filium hominis venientem in nube cum potestate magna et maiestate. [28] His autem fieri incipientibus, respicite, et levate capita vestra: quoniam appropinquat redemptio vestra. [29] Et dixit illis similitudinem: Videte ficulneam, et omnes arbores: [30] cum producunt jam ex se fructum, scitis quoniam prope est aestas. [31] Ita et vos cum videritis haec fieri, scitote quoniam prope est regnum Dei. [32] Amen dico vobis, quia non praeteribit generatio haec, donec omnia fiant. [33] Caelum et terra transibunt: verba autem mea non transibunt.]

[57r] Dominica secunda in aduentu domini.¹

#p 1# In illo tempore. Dixit Ihesus discipulis suis: *Erunt signa in sole et luna et stellis et in terra pressura gentium pre confusione sonitus maris et fluctuum.* (Luc. 21:25) #p 2# Ewangelium quod precedenti dominica lectum est. de primo aduentu suo quo misericorditer uenit. et humilis apparere uoluit et fuit; #p 3# sed hodiernum ewangelium tractat de secundo aduentu quando terribilis uenturus est ad iudicium. quando apparebit in nubibus cum potest[est]ate magna et maiestate. quando uidebit omnis oculus eum. et qui eum pupugerunt et transfixerunt. quando loquetur: *heu consolabor super hostibus meis.* (Is. 1:24) quando auditus erit malus, quo nullus fit maior.² *ite maledicti in ignem eternum.* (Matt. 25:41) cum *iusti fulgebunt sicut sol in regno patris eorum.*³ (Matt. 13:43) #p 4# *Tunc stabunt iusti in magna constantia aduersus iniustos. qui eos afflixerunt. et qui abstulerunt labores eorum.* Sed cum uiderint eos in tanta gloria *turbabuntur timore horribili et mirabuntur de insperati salute iustorum*⁴ *dicentes intra se penitentiam agentes. et pre angustia spiritus gementes.* #p 5# *Hi sunt quos aliquando habuimus in derisu. et improprio. nos insensati uitam illorum estimabamus insaniam. et finem eorum sine honore. Ecce, quomodo computati sunt inter filios dei. et inter sanctos sors illorum est.* (Sap. 5:1–5).

#p 6# Sed quia ista pauca diximus. de secundo aduentu. libet parumper superiora attendere.

¹ Rubrica in marg.

² malus, quo nullus fit maior] *del. et in marg. add. sermo amarus quo nullus erit amarior.*

³ sol in regno patris eorum] s. i. r. p. e. *cod.*

⁴ de insperati salute iustorum] *a.c. ut uid., de subitacione insperate salutis iustorum p.c.*

Dominus interrogatus ab apostolis de secundo aduentu suo. respondit. *Cum audieritis prelia et sediciones nolite terreri. Oportet hec fieri. sed non statim finis. Surget contra gentem gens.*⁵ *et regnum aduersus regnum. Erit fames. erunt pestilentie. erunt terremotus.* #p 7# *Ante hec omnia incient*⁶ *manus suas in uos. et persequentur trahentes ante reges et presides. et eritis odio omnibus hominibus propter nomen meum. Trademini autem a parentibus et fratribus et cognatis et amicis. et morte afficient ex uobis.* (cf. Luc. 21:9–16) et multa que predixit uobis dominus⁷. #p 8# *Et addidit hoc quod hodie audiuius. Et erunt signa in sole et luna et stellis et terris pressura gentium pre confusione sonitus maris et fluctuum.*⁸

#p 9# *Quamuis sciamus ista omnia transacta fuisse. secundum rei ueritatem. libet ut aliud intelligamus. Per solem debemus intelligere christum. qui loquitur per prophetam. Vobis timentibus nomen meum. orietur sol iusticie.* (Mal. 4:2) *Sicut mundus iste illuminatur a sole. sic illuminantur omnes fideles a christo.* #p 10# *In sole isto. id est in christo facta sunt signa. quod uirgo concepit et peperit uirgo. et uirgo permansit post partum. quod miracula fecit. scilicet mortuos resuscitauit. demones eiicit*⁹ *ex obsessis corporibus. leprosos mundauit. paraliticos curauit. aquam [57v] in uinum conuertit.* #p 11# *quadraginta dies ieiunauit. stagnum peragrauit ceu siccum litus. a diabolo uoluit temptari. ad ultimum crucifigi. mori. tertia die resurgere a mortuis. quod saxa et parietes sciderunt se. et monumenta aperta sunt. et multa corpora sanctorum qui dormierant surrexerunt. et multa alia signa que narrare non possumus facta sunt in sole idest in christo a quo illuminati sumus.*

#p 12# *Facta etiam signa sunt*¹⁰ *in luna. Luna significat ecclesiam. Luna suscipit lumen suum a sole. idest ecclesia*¹¹ *cognitionem fidei a christo. Signa in luna sunt sacramenta dominice resurrectionis. scilicet corporis et sanguinis christi. purgationem peccatorum. et remissionem in baptismo. quod colla regum et paganorum principum subiugata sunt iugo fidei et desierunt esse persecutores christianorum.* #p 13# *et*¹² *dilatata esse ecclesiam usque ubi prius erat ritus gentilium. quod ibi modo monasteria et ecclesie edificantur. episcopi*

⁵ Surget contra gentem gens] Surget gens contra gentem *p.c.*

⁶ incient] *sic pro* incient.

⁷ predixit uobis Dominus] predixi uobis *p.c.*

⁸ sole et luna et stellis et terris pressura gentium pre confusione sonitus maris et fluctuum] sole & l. & s. & terris pressura g. p. c. s. m. & fluctuum *cod.*

⁹ eiicit] eiecit *p.c.*

¹⁰ Facta etiam signa sunt] Facta sunt etiam signa *p.c.*

¹¹ ecclesia *sup. lin.*

¹² et] *lectio incerta.*

consecrantur. sacerdotes et ministri ordinantur. sinodalia iura seruantur et ut legitur de iudith uidua que habitauit in domo¹³ bethulia ciuitate sua post occisionem holofernis ducis regis syrie. idest postquam ecclesia¹⁴ uicit omnes hereticos et paganos principes. modo procedit in diebus festis. (cf. Iudith 16:25–27) idest letatur in natiuitate christi. in pascha. in pentecosten. et aliis festis diebus sanctorum. in quibus procedit ecclesia. et iocundatur. Hec signa erunt¹⁵ in luna. idest in ecclesia.

#p 14# Signa in stellis sunt miracula. sicut de apostolis legitur. per manus apostolorum fiebant signa et per manus¹⁶ et aliorum sanctorum multorum qui fulserunt in hoc mundo. sicut stelle in firmamento celi. De his stellis daniel dicit. *Qui erudiunt multos. quasi stelle in perpetuas eternitates lucent.*¹⁷ (Dan. 12:3)

#p 15# *Et in terris pressura gentium.* (Luc. 21:25) a malis rectoribus et falsis doctoribus qui fidem ecclesie impugnant. Quia ante aduentum illius hominis dampnati. qui est antichristus. idest contrarius christo. tales erunt prenuncij sui. ut ubicumque inuenerint aliquem fidelem inuocantem nomen domini persecuntur eum. et dicunt non debere aliquem inuocare nisi dominum suum. cuius precursores sunt. #p 16# Sicut christus habuit precursores suos. sic antichristus mittit prenuntios suos. et <dicunt> omnia que predicta. et completa sunt. in christo falsa esse. et dicunt suam doctrinam ueram esse. et sic destruunt fidem ecclesie in tantum quod nullus audeat se christianum profiteri.

#p 17# Erit et tempus quale non fuit ex eo ex quo gentes esse ceperunt. Erit enim *pressura magna gentium.* (Luc. 21:25) Tunc arescunt homines pre timore (cf. Luc. 21:26) nunciorum antichristi. in tantum quod nullus audeat christianum se¹⁸ confiteri et nullam habeant caritatem adinuicem. ita ut dominus dicit *quoniam habundabit iniquitas refrigescet caritas multorum.* (Matth. 24:12) #p 18# Arescit homo quando frigescit a natura humana. sic frigescent homines a caritate. quando nec¹⁹ ad deum nec ad proximum audent habere caritatem. Virescit [58r] et frondescit. quando humore et suco caritatis repletus. quicquid boni potest impendere alteri proximo suo facit. et non solum amicis. sed etiam inimicis caritas ostendenda est. #p 19# Hinc dicit dominus in passione sua. *Si in uiridi ligno hec faciunt. in arido quid fiet?* (Luc. 23:31)

¹³ domo del.

¹⁴ ecclesia in marg., manu prima ut uid. (postquam ... paganos sup. ras. ut uid.)

¹⁵ erunt sup. lin.

¹⁶ per manus] p. m. cod.

¹⁷ quasi stelle in perpetuas eternitates lucent] erunt quasi stelle in perpetuas eternitates p.c.

¹⁸ se sup. lin.

¹⁹ nec sub lin.

Hoc est si in me qui lignum uiride sum. et repletus suco caritatis ista faciunt. et ista patior. in arido quid fiet. quando ille peruersus homo apparebit. extollitur supra omne quod dicitur deus. aut quod colitur. et ipse aridus omnes arescere facit. idest frigescere facit a caritate.

#p 20# Erit etiam *sonitus maris et fluctuum*. (Luc. 21:25) Sonitus maris est ille peruersus homo qui appellatur antichristus. idest contrarius christo. qui terribilem sonum emittit. quando regnabit per totum mundum. qui se deum nominat. et²⁰ nullus adoretur nisi ipse. qui amaricantes facit homines. idest inuidos inter se et discordes. qui precipit ut omnes homines habeant characteres suos. (cf. Rev. 13:16) idest signa sua. #p 21# qui appellatur bestia in libro danielis. (cf. Dan. 7) que ascendet de mari. in cuius capite decem cornua sunt. (cf. Rev. 13:1) quia in potestate sua decem regna. que per cornua designantur. habebit #p 22# que ascendit de mari. idest de iniquis et malis hominibus. a quibus generatus subleuant eum in regnum. quem introibit sathanas confortans eum. et est filius perditionis. qui extollitur supra omne quod dicitur deus. aut quod colitur. ita ut in templo sedeat. ostendens se tamquam sit deus. qui falsis miraculis coruscat. et seducit multos. (cf. Rev. 13:13–14) #p 23# quos non potest seducere miraculis dat premia et munera ut eos quos attrahat sibi et²¹ credant in eum. quos non potest miraculis uel muneribus decipere. illos mirabiliter cruciat tormentis. et diuersis penis interficit. (cf. Rev. 13:15) #p 24# Tunc autem cum plenitudo gentium introierit tunc omnis israel saluus erit. (cf. Rom. 11:25–26) idest <cum> omnes populi qui sunt saluandi uenerint ad fidem. et nullus de gentibus deinceps saluatur. tunc iudei conuertentur ad deum per predicationem enoch et helye. cum uiderint ista omnia completa de antichristo que diximus. (cf. Rev. 11:1–13) #p 25# Nam sicut dominus dicit iudeis. *ego ueni in nomine patris mei et non suscepistis me. alius ueniet in nomine suo illum suscipietis*. (Ioh. 5:43) et complebitur in eis quia eum suscepturi sunt. qui ueniet in nomine suo et credunt ei per paruum tempus. #p 26# sed postquam ablatum fuerit uelamen a cordibus eorum. et cognouerint ueritatem. et se deceptos esse ab eo quem modo expectant tunc conuertentur. et abrenunciabunt antichristo. tunc bene patientes erunt. idest martyres erunt.

#p 27# *Sonitus maris et fluctuum* (Luc. 21:25) erit per terribilem uocem eius. qui amarus omnibus erit. uel ascendet de amaris. et iniquis hominibus nascetur. et fluctuum. idest omnium [58v] sequacium suorum. et peruersorum hominum.

#p 28# *Arescentibus hominibus pre timore*. (Luc. 21:26) hoc est pre timore antichristi et

²⁰ et] vt p.c.

²¹ et scr. sed postea del.

sequacium suorum. Arescunt homines et frigidi a caritate²² erunt. *et expectatione que superueniet uniuerso orbi. Nam uirtutes celorum mouebuntur.* (Luc. 21:26) #p 29# Ista omnia que diximus de antichristo et sequacium suorum uenient uniuerso orbi. idest toto mundo. et expectant cum eo homines iam aduentum christi et finem mundi. #p 30# Tunc mouebuntur uirtutes celorum. idest non solum angeli qui sunt in eterna pace. mouentur sed etiam perfecti et sancti uiri qui sunt in ecclesia mouebuntur a malis hominibus. que iminent²³ mundo illis diebus. Et sicut dominus dicit. *nisi breuiati fuerunt dies illi. non fuisset salua omnis caro. sed propter electos breuiabuntur.* (Matth. 24:22) #p 31# Tantum duos annos et dimidium. stabit tempus illud. et ideo breuiauit dominus tempus illud propter electos ne deficiant in²⁴ fide.

#p 32# *Tunc uidebunt filium hominis.* idest filium beate marie qui hic humilis apparuit in terra. *uenientem in nube cum potestate magna²⁵ et maiestate.* (Luc. 21:27) Videbunt eum omnes homines cum potestate magna et maiestate. hoc est quem hic nolebant humilem et misericordem suscipere uidebunt eum terribilem et iratum.

#p 33# Sed consolationem infert omnibus electis suis dicens. *His ita fieri incipientibus.* idest cum ista omnia incipiunt fieri *respicite. et leuate capita uestra* hoc est exhilarate corda uestra. *quia appropinquat redemptio uestra.* (Luc. 21:28). Quasi dicat. Mundus iste in quo habetis tribulationes et pressuras. transibit. cuius amici non²⁶ estis. et redemptio uestra appropinquat. hoc est regnum dei quod amastis.

#p 34# *Et dixit illis similitudinem. Videte ficulneam et omnes arbores. Cum producut²⁷ iam ex se fructum. scitis quia prope est estas.* (Luc. 21:29–30) Per similitudinem dixit de fructu ficulnee et omnium arborum. cum fructus apparet ex eis. prope esse estatem. #p 35# sic et synagoga que per ficulneam figuratur. que modo sine fructu est. et sine fide ac bonis operibus. cum uideritis eam conuerti. ac desiderare baptizari. et credere in deum. tunc appropinquat estas. idest regnum dei. quod estati comparatur. quia sicut mundus in estate decoratur diuersis floribus. sic regnum dei diuersa multitudine populorum colligitur et decoratur. #p 36# Ficulnea designatur synagoga sicut dominus dicit ad nathanael. *Cum esses sub ficu uidi te.* (Ioh. 1:50) idest cum esses sub umbra mosayce legis. elegi te. Iterum alio loco cum dominus ante passionem suam exiret ierosolimam. et uenisset ad ficum querens fructum in ea propter

²² et frigidi a caritate] et a caritate frigidi p.c.

²³ iminent] sic pro imminent.

²⁴ in sup. lin.

²⁵ magna sup. lin.

²⁶ non sup. lin.

²⁷ producut] sic pro producut.

famem. et non inuenisset in ea maledicens eam ait: Nullus fructus requiratur a te. (cf. Matth. 21:19) #p 37# quia cum dominus uenisset ad iudeam. idest ad synagogam. et fructum requisisset in ea. nichil inuenit in ea nisi folium. idest pulcra [59r] uerba. fructum. idest bonum opus non inuenit. quam ob causam maledicens eam. synagoga aruit. idest incredula manet. et nullum sucum caritatis tam ad deum quam ad cognitionem fidei habet. usque dum incipit credere et fructum proferre.

#p 38# *scimus*²⁸ *quia prope est estas.* idest regnum dei. *Omnes arbores.* idest omnes homines dicit. *fructus eorum* opera eorum. siue bona. siue mala. siue dulcia. siue acida fuerint. estas declarabit. quia iudicium dei. idest discretio dei manifestabit.

#p 39# *Amen dico uobis. non preteribit generatio hec. donec omnia fiant.* (Luc. 21:32) Duas generationes esse scimus. bonam et malam. De bona dicitur. generatio rectorum benedicetur. et hec generatio querentium dominum. querentium faciem dei iacob. #p 40# Et in alio loco. scribantur hec in generatione altera. idest natiuitas mea. passio. resurrectio. et omnia sacramenta dominica. sacramenta scribantur. idest notificentur. in generatione altera. idest sequacibus. #p 41# De mala generatione dicitur. *Generatio mala et adultera signum querit.* (Matth. 12:39) et alio loco. *uenient hec omnia super generationem istam.* (Matth. 23:36) idest omnia que egi in populo et nolunt mihi credere. uenient eis ad dampnationem magis quam ad saluationem. #p 42# Quasi dicat. *Non preteribit generatio hec.* non transibit. neque delebitur. sic omnino a terra. neque in bonis. neque in malis. donec completa omnia fiant que predixi. tam de antichristo quam de consolatione iustorum. et de conuersione iudeorum.

#p 43# *Amen dico uobis celum et terra transibunt uerba autem mea non transibunt.* (Luc. 21:33). Non ita transeunt quod omnino non sint. sed mutantur et purgantur ut clariora fiant. Per *celum* sanctos intelligimus. per *terram* peccatores. Sancti etenim et peccatores transeunt. idest moriuntur. quia nullus ita sanctus et peccator. quin oporteat mori sicut scriptum est. #p 43# Quis est homo qui uiuet. et non uidebit mortem? Et sicut in adam omnes moriuntur. ita et per uerbum christi quod eternum est. nec umquam incipit nec desinit. omnes homines uiuificabuntur AMEN.

²⁸ *scimus*] vere (?) dicitur *scimus p.c.* (v dr in marg.)